

Innspill til høring, frivillighetsstrategi

Ungdommens Sjakkforbund er en barne-/ungdomsorganisasjon med aktiviteter rettet mot aldersgruppen 0 til 26. Vi har i dag rett over 4000 medlemmer fordelt på klubber i hele landet, fra Alta til Mandal. Fokuset i organisasjonen er bredde og lavterskeltilbud med spilleglede i fokus. Vi er ikke organisert under Norges Idrettsforbund, tross næringskoden Idrettsforening, men hører til under kultur i forvaltningen. Det vil si at ved siden av kontingentinntekter, finansieres arbeidet vårt gjennom tilskudd fra Fordelingsutvalget og LNU.

Norges Sjakkforbund har aktiviteter for alle aldre, 0 til 100 og er det forbundet som er anerkjent av FIDE, det internasjonale sjakkforbundet. Det vil si at alle turneringer og tilsvarende som gir rating eller kvalifiserer til internasjonale turneringer, skjer helt eller delvis i NSF's regi. Klubbene og kretsene organisert under NSF, samt forbundet sentralt, er finansiert over kontingenter og deltageravgifter. Dette gjelder da kjernevirksomheten som er sjakktrening og turneringer. Vi har også to prosjektavdelinger, Skolesjakken og Sjakk og Samfunn, som utelukkende har prosjektbasert aktivitet, finansiert over øremerkede, søknadsbaserte fonds- og tilskuddsmidler, private og offentlige.

Vilkår for tilskudd - AKS

Vi sitter i en liten kryssild mellom offentlige tilskudd og endringer i Oslo knyttet til aktivitetsskolen. AKS er forløperen til heldagsskolen der alt av fritidstilbud skal være tilgjengelig og gratis for alle som deltar. Vi støtter dette helhert. Utfordringen vår er hvordan klubbene våre i dag er finansiert og hva dette har ført til for klubbene våre i Oslo, som da påvirker økonomien til alle klubbene i hele landet.

Mange av våre klubber i Oslo har lang tradisjon for å levere deler av sitt tilbud i AKS-tiden. Det har alltid vært åpnet og fritt for alle som ønsker å delta, men de barna som også deltar på klubbaktiviteter utenfor skoletiden og AKS-tiden har betalt kontingent til sin klubb. Noen av skolene forbyr nå dette fordi tilbudet skal være gratis og de kan ikke skille på om barnet i tillegg får tilbud utenfor skolen eller ei, det er samme barnet. Det gjør at man på de skolene det gjelder, ikke lenger kan rekruttere fra AKS. Vi har klubb som hadde medlemstall på 299 i 2017, som nå har måttet legge ned som direkte resultat av gratisprinsippet og rekrutteringsforbudet det har ført med seg.

Dette kan virke som et veldig smalt problemområde, utfordringen jeg vil påpeke er at kryssningen mellom medlemstall og tilskudd fra det offentlige. Både LNU og fordelingsutvalget gir støtte på bakgrunn av antall betalende medlemmer og antall klubber, sett samlet nasjonalt. Et betalende medlem må betale minst 50 kr i kontingent og denne kan ikke dekkes av en annen organisasjon eller av personer tilknyttet klubben det gjelder. I tillegg er ca 50% av medlemmene våre bosatt i Oslo slik at denne nedgangen i inntekter, både kontingent og tilskudd, i Oslo, påvirker økonomien til samtlige klubber i hele Norge.

På bakgrunn av dette vil vi gjerne at det sees på hva slags kriterier som settes for tilskudd i et helhetlig perspektiv.

Det frivillige livet endrer seg

Svært mange fritidstilbud for barn-/unge og voksne har tradisjonelt sett vært basert på frivillig innsats, dugnad. Slik er det også nå, men det frivillige livet er i endring og folk verner om sin fritid på en helt annen måte enn før. Det er ikke lenger en selvfølge å stille som trenere og sjauere til aktiviteter, ikke i idretten og ikke i kulturfrivilligheten. Mange kaster seg inn i det med hud og hår, men ikke i samme antall som før. Dette merkes når lag og foreninger skal organisere aktiviteter. Opplevelsen vår er at mange vil være med som medlem og motta tilbudet, delta i klubbtreff, på konkurranser, det sosiale og mestringsarenaen. Færre vil bruke ekstra tid på å organisere det, i alle fall uten at det gir noe for den enkelte frivillige. Økonomien til det enkelte lag eller forening blir ofte avgjørende for hva slags aktiviteter og hva slags aktivitetsnivå man klarer å opprettholde.

Å motta tilskudd er søknadsbasert. De færreste klubbstyrer har full oversikt over hva slags midler som kan søkes på, hva man har krav på og hvor man søker. Dette gjelder alt fra tilskudd gjennom

eget sentrallødd, kommune, fylke og stat, samt private tilskuddsordninger. Det finnes et vell av mulige søknadspotter, svært få av dem tilbyr frie driftsmidler. Det er komplisert å ha oversikt over alle de forskjellige mulighetene som eksisterer og i vårt forbund forholder de aller fleste seg kun til sentralløddet. Vi jobber med å informere klubbene om andre ordninger i tillegg til egne, men hva som finnes varierer svært mye fra kommune til kommune og fylke til fylke. Regelverket er ofte tungt skrevet og vanskelig å tolke, samt det medfølger kompliserte og byråkratiske rapporteringskrav. I sum betyr det at skal en klubb kunne gjøre god nytte av alle mulighetene i forskjellige søknadspotter, krever dette fagkompetanse på feltet. Det bør forenkles og om mulig samles.

I tillegg er flere av disse tilskuddordningene øremerket en bestemt type formål, inkludering, forebygging av ensomhet, for å nevne noen. Dette fører til gode målrettede prosjekter, men siden det sjeldent er mulig å søke om penger til samme prosjekt flere ganger, blir de som regel midlertidige. Når midlene er brukt og prosjektet gjennomført, har ikke klubben/laget økonomi til å opprettholde tiltaket, og det faller bort.

Tilskudd til voksenaktivitet

Forebygging av ensomhet, aktive møteplasser og inkluderende lavterskeltilbud er nøkkelford for å møte en del av dagens utfordringer. Det innebærer et godt samarbeid mellom det offentlige, private og frivilligheten for å lykkes. Dessverre krever det også midler. Ungdommens Sjakkforbund har unge opp til 26 år som målgruppe, Norges Sjakkforbund har tilbud fra krybbe til grav, og sliter med mange de samme utfordringene som Ungdommens Sjakkforbund med tanke på minkende antall frivillige og kompliserte søknadsordninger. I tillegg er aktiviteter rettet mot voksne, fra 18 til 100, sjeldent tilskuddsberettiget fra det offentlige. De aller fleste klubbene i Norges Sjakkforbund driver med breddeaktivitet som sin kjernevirksomhet. Det er så få som kvalifiserer til eliteklassen at det viktigste i den enkelte klubb er treningene, det sosiale samholdet. Sjakk er i seg selv lavterskel og et svært godt egnet verktøy for å skape møteplasser på tvers av kulturer og alder, i tillegg til mestring. Likevel kan klubbene i NSF ikke søke om offentlige tilskuddsmidler fordi breddetilbudet er rettet mot primært voksne.

Skal vi, som samfunn, lykkes med forebygging av ensomhet, skape aktive møteplasser med inkluderende lavterskeltilbud, bør det bli mulig å søke om tilskuddsmidler for den typen aktivitet, uavhengig av alder. Det våre klubber i vårt forbund klarer å skape av slike tilbud, som

integreringsprosjekter og lignende i sitt nærmiljø, er finansiert av prosjektmidler og dermed midlertidige. Det er ikke å lykkes.

Svar på konkrete spørsmål i høringen:

Del 1

For oss fremstår de største utfordringene for at flere skal kunne delta i kulturfrivilligheten økonomi og tilgjengelighet. Med det mener vi at for mange lag/foreninger er det en nødvendighet å ha betaling for sine tilbud, enten gjennom kontingent eller deltageravgifter. Noen ganger begge deler. Som beskrevet over kan det å kreve kontingent være viktig for å kunne få andre tilskudd. Dette kan bli en terskel for mange som hadde hatt glede av tilbudet i en hverdag med presset økonomi. Med utfordringer knyttet til tilgjengelighet mener vi at tilgang til lokaler varierer svært mye fra kommune til kommune. Samt at hva som finnes av tilbud varierer mye. I tillegg kan det å få informasjon om mulige tilbud være vanskelig.

Vår erfaring med korona er at færre ønsker å stille som frivillig. Det pålagte pausen har åpnet øynene for mange og man verner om sin fritid på en ny måte. Folk virker mindre villig til å stille til en langvarig forpliktelse. Mange klubber rapporterer vansker med å få opp igjen aktivitetsnivået i klubbene, klubbtreffene, etter pandemien, mens deltagelse i turneringer ser ut til å øke. Flere bruker digitale løsninger for treningen, når det passer dem, i stedet for å delta på de fysiske klubbtreffene. Hos oss er deltagelse i turnering avhengig av medlemskap, så for Norges Sjakkforbund stabiliserer tallene seg greit. I Ungdommens Sjakkforbund er medlemstallene dalende, mye på grunn av problemstillingen nevnt over.

Vi mener at for å nå nye grupper og inkludere flere i våre aktiviteter, trenger klubbene kunnskap og et tettere samarbeid med kommunene sine. Kommunen kjenner innbyggerne sine og behov/ønsker og gjennom en frivilligkoordinator kan de ha tett kontakt med den lokale frivilligheten og legge til rette for ønsket aktivitet. Alt fra spredning av informasjon om tilbud, støtte til søknadsprosesser og å gjøre lokaler tilgjengelig. Da får også kommunen en mulighet til å etterspørre aktiviteter/tilbud fra frivilligheten når et behov dukker opp.

Del 2

For klubbene våre er tilgang på lokaler viktig. Vi trenger større saler med mulighet for å sette opp spillerbord (minimum 1 m lange) og stoler, godt inn klima og belysning. Størrelsen på lokalet er jo avhengig av antall medlemmer, men noe romslighet er viktig. Det er også behov for enkle kjøkkenfasiliteter samt trygg lagringsplass for utstyr. Optimalt sett burde slike lokaler også være lett tilgjengelig via kollektivtilbud og ha fornuftig parkering. Tilgjengeligheten er viktig.

Dette er ikke et spørsmål vi bruker mye tid på, men får ofte tilbakemelding om at det er utfordrende.

Del 3

I våre forbund er det ofte de profesjonelle, eller nesten-profesjonelle, som skolerer eliten. I en viss grad også bredden. En trener som selv ikke er frivillig og tilhører egen klubb, må godtgjøres. Det er sjeldent klubbene har midler til dette i utstrakt grad. Derfor blir det lett forbeholdt eliten, eller de som nærmer seg eliten. Samspillet fungerer godt, og mange av de profesjonelle ønsker å bidra mer

for skolering av bredden, men det stoppes av økonomi. De profesjonelle lever av å spille sjakk og med et svært begrenset unntak, tjener de ikke spesielt mye og er avhengig av inntektsbringende aktiviteter. De må lønnes og det har klubbene sjeldent råd til.

Del 4

Dagens tilskuddordninger er mange og varierte og som beskrevet over, krever det egen kompetanse å kunne utnytte disse fullt ut. Kompetanse som ikke normalt er å finne i klubbers/lags styre og stell, men mindre man er veldig heldig. Å samle og forenkle søknadsprosessen, samt koble på offentlig bistand fra kommune eller lignende, vil kunne hjelpe mye. Dette gjelder fra søknad til rapportering. Rapporteringskravene er også økende og svært byråkratiske.

Skal samarbeidet og samspillet mellom frivillige organisasjoner offentlige myndigheter, særlig på kommunalt nivå, tror vi at kommunens oppsøkende virksomhet kan bidra til å bedre dette. Den travle hverdagen som nå preger det normale dagliglivet, også i frivilligheten, kan bety at for mange tillitsvalgte har man nok med å vedlikeholde aktiviteten i egen forening. Å undersøke muligheter som ligger eksternt, lette etter kontaktpersoner, finne lokaler med mer, kan fort bli en for høy terskel å trække over.

Ungdommens Sjakkforbund opplever å kun delvis få nødvendige tilskudd for klubber og kretser, som beskrevet over. Norges Sjakkforbund får på ingen måte nødvendige tilskudd til å kunne opprettholde et bærekraftig breddetilbud uten høye kontingenter og deltageravgifter. Dermed blir det begrenset breddetilbud da kostnaden for mange blir for høy. Sammenlignet med mange andre idretter/aktiviteter er ikke kontingentene til sjakkforbundet spesielt høye. Sjakk i seg selv er ikke så dyrt å drive med, men uten tilskudd blir likevel kontingenten nødvendig for å kunne drive et godt tilbud.

Del 5

En regional støtteordning kunne være en mulighet for å få støtte til aktiviteter åpne på tvers av kommuner, som kretsmeesterskap. Vår bekymring er at en slik ordning skal være lite tilgjengelig, dårlig informert om, samt være byråkratisk i sin form. Hvilke vilkår som settes og en målrettet tanke om hvorvidt man skal kunne søke på midlertidige tiltak eller drift kan være avgjørende for suksess. De fleste klubber og kretser i våre forbund etterlyser frie driftsmidler og enklere søknads- og rapporteringsprosesser. Dette vil også gjelde for et slikt regionalt fond.

Kristine Marie Ganz

Generalsekretær

Ungdommens Sjakkforbund og Ungdommens Sjakkforbund